

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

MEdiators and PEacemakers against PEer Victimization

Output 1:

COUNTRY COLLECTION OF BEST PRACTICES (Slovenian version)

PROJECT COORDINATOR:

ALTINDAĞ-DISTRICT NATIONAL EDUCATION DIRECTORATE/TÜRKİYE

Project No:2019-1-TR01-KA201-077328

Project Overall Object

Goal of “MEdiators and PEacemakers against PEer Victimization-MEPEV” Project, to ensure that disputes between the students are solved peacefully without returning to violence through mediators or peacemakers chosen among their peers whom are educated young people embraced the culture of co-existence

Secondary aim of the project;

- prevent peer victimization and bullying (PVB) and lessen its negative effects by rehabilitating the victimized students,
- encourage young people to work together on a common purpose and their active participation in all areas of social life through decision-making and implementation processes,
- to develop the negotiator /mediator / student self-control, self-esteem and self-confidence.

Target Group of the Project:

Secondary school students, other students, families of students and teachers.

Project Activities:

1. Analysing good examples in the world,
2. Preparation of effective training modules for students and teachers,
3. Training the determined number of students and teachers in selected schools with the training modules prepared,
4. Preparation of Mediator and Conciliator handbooks for students and teachers,
5. Preparation of the e-learning platform, testing the platform with trial trainings,
6. Preparation and testing of an educational game,
7. Preparing academic publications and publishing them in peer-reviewed journals,
8. Organizing 2 conferences in Turkey and a workshop in Austria, Slovenia and Italy.

Erasmus+ Programı Okul Eğitimi Stratejik Ortaklıklar (KA201)

Proje No: 2019-1-TR01-KA201-077328

“Mediators and Peacemakers against Peer Victimization”

Project Partners:

1. Altındağ İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü/ Türkiye - Coordinator
2. Dezavantajlı Grupları Anlama ve Sosyal Destek Derneği (DEGDER)/ Türkiye
3. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi/ Türkiye
4. ITT Leonardo Da Vinci/ Italy
5. Univerza v Mariboru /Slovenia
6. Austrian Association of Inclusive Society (AIS) Austria

Project Outputs

Output-1: Country Collection of Best Practices

Output-2: Training Modules

Output-3: Peacemaking and Mediating Handbooks

Output-4: Implementation of Trainings

Output-5: E-Learning Platform

Output-6: Academic Article

Output-7: Educational Game for Students

Output-8: Dissemination Plan and Implementation

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

“Mediators and Peacemakers against Peer Victimization-MEPEV”

2019-1-TR01-KA201-077328

IO1: Zbirka najboljših praks

Projekt je financiran s strani Erasmus+ programa Evropske komisije. Vsebina publikacije odraža izključno stališča avtorja/jev. Turška nacionalna agencija in Evropska Komisija nista odgovorni za kakršno koli uporabo informacij, ki jih publikacija vsebuje.

Kazalo

1	Uvod.....	4
2	Zbirka najboljših praks.....	6
2.1	Najboljše prakse – Turčija.....	7
2.1.1	NAJBOLJŠA PRAKSA 1: ZMANJŠANJE NASILJA IN PREPREČEVANJE KRIMINALA.....	7
2.1.2	NAJBOLJŠA PRAKSA 2: »POGAJALEC-MEDIATOR-VODJA« – USPOSABLJANJE ZA DESET TISOČ ŠTUDENTOV.....	10
2.1.3	NAJBOLJŠA PRAKSA 3: »POGAJALEC-MEDIATOR-VODJA« – PRIMER USPOSABLJANJA V MESTU POLATLI.....	16
2.2	Najboljše prakse – Italija.....	21
2.2.1	NAJBOLJŠA PRAKSA 1: »PROJEKT ELISA«.....	21
2.2.2	NAJBOLJŠA PRAKSA 2: »CENTER ZA VARNEJŠI INTERNET – GENERAZIONI CONNESSE«.....	25
2.2.3	NAJBOLJŠA PRAKSA 3: »ACCREDIA, CERTIFIKACIJA ZA PREPREČEVANJE NASILNIŠTVA«.....	28
2.3	Najboljše prakse – Avstrija.....	31
2.3.1	NAJBOLJŠA PRAKSA 1: »SKUPAJ PROTI NASILJU«	31
2.3.2	NAJBOLJŠA PRAKSA 2: »PROGRAM ViSC«.....	34
2.3.3	NAJBOLJŠA PRAKSA 3: »AVEO – SPLETNO ORODJE ZA EVALVACIJO NASILJA V AVSTRIJSKIH ŠOLAH«.....	39
2.4	Najboljše prakse – Slovenija.....	42
2.4.1	NAJBOLJŠA PRAKSA 1: »ŠOLSKA MEDIACIJA V SLOVENIJI«.....	42
2.4.2	NAJBOLJŠA PRAKSA 2: »VRSTNIŠKA MEDIACIJA V SLOVENIJI«.....	44
2.4.3	NAJBOLJŠA PRAKSA 3: »POVEZOVANJE RAZLIČNIH INSTITUCIJ – SREČANJE Z REALNIM DRUGIM«.....	46
3	Zaključek.....	48

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

1 Uvod

Raziskovalci ocenjujejo, da kar 75% otrok in mladostnikov trpi za neko vrsto vrstniške viktimizacije, pri čemer se od 10 do 15% sooča s hujšimi in dolgotrajnejšimi oblikami vrstniškega nasilja. Vrstniška viktimizacija, ki jo pogosto imenujemo tudi nasilništvo, je opredeljena kot namerno nasilje med vrstniki podobne starosti, ki ga žrtev dojema kot škodljivo. Odkrita viktimizacija se nanaša na oblike vedenja, kot so pretepanje, potiskanje in brcanje, medtem ko je relacijska viktimizacija bolj prikrita, na primer, če nekdo postane predmet zlobnih govoric, ali je namerno izključen iz neke dejavnosti (Casper, Card. 2016). Vrstniška viktimizacija je krovni izraz, ki zajema različne oblike zapostavljanja in zlorab, kamor se uvršča širok spekter dejanj in vedenj, od očitnih, lahko opaznih fizičnih dejanj nasilja, do bolj prikritega, subtilnega in ponavljajočega se pojavljanja socialnih dejanj agresije (Feinberg in Robey, 2008). Fizična dejanja viktimizacije izzovejo uporabo verbalnih ali fizičnih groženj, napadov in žalitev, katerih namen je škodovati fizičnemu bitju, lastnini ali statusu drugega (Coie & Dodge, 1998; Putallaz et al., 2007).

Socialna viktimizacija vključuje dejanja izolacije ali izključevanja in se pogosto kaže kot izobčevanje, zlonamerno opravljanje ali načrtna manipulacija družbenih vezi z namenom povzročitve nepopravljive škode medosebnim odnosom (Putallaz et al., 2007). Ponavljajoče se nasilništvo v šoli lahko škodi duševnemu zdravju šolarjev, vse skupaj pa lahko še poslabša nezadostna ali neustrezna socialna podpora (Rigby, 2000). Raziskave so pokazale, da je vrstniško nasilje povezano s čustvenimi stiskami, tesnobo in depresijo (Kochenderfer-Ladd & Wardrop, 2001), pa tudi s kasnejšo psihološko neprilagojenostjo in osamljenostjo (Crick & Grotpeter, 1995; Crick & Bigbee, 1998; Crick, Casas in Ku, 1999; Nansel et al., 2001; Prinstein, Boergers in Vernberg, 2001). Praktično vse raziskovalno delo kaže na to, da tisti mladostniki, ki so (bili) žrtve vrstniškega nasilja, dosledno izkazujejo nižjo samozavest, večkrat poročajo o osamljenosti in povečanih občutkih tesnobe. Raziskave kažejo tudi, da se mladostniki, ki so izpostavljeni vrstniški viktimizaciji in nasilništvu (VVN), srečujejo s težavami v lastnih odnosih, socialni integraciji in doseganju svojih poklicnih ciljev. Zato je treba VVN čim bolj dosledno preprečevati z učinkovitimi metodami.

Projekt *Mediators and Peacemakers Against Peer Victimization* (Mediatorji in mirovniki proti vrstniški viktimizaciji – MEPEV) je zasnovan s ciljem preobraziti nesoglasja med učenci v mirne situacije, in sicer s pomočjo vrstnikov-mediatorjev in vrstnikov-pogajalcev, ter to doseči še preden bi njihova nesoglasja prerasla v prave konflikte ali nasilje. V okviru projekta smo si za cilj zadali oblikovanje učinkovitih, uporabnih, univerzalnih in dolgoročnih rešitev.

Osrednji namen projekta je izobraževanje tistih mladih ljudi, ki so sprejeli kulturo sobivanja, ki znajo znanje in veščine, pridobljene med izobraževanjem uporabiti v svojem družbenem okolju, in ki bi z veseljem postali mediatorji ali bi svoje težave reševali s pomočjo mediatorja. Partnerji projekta bomo oblikovali program usposabljanja in rehabilitacije ter ga izvedli v skupini učencev; organiziranih bo več multiplikacijskih dogodkov; sodelovali bomo z vsemi zainteresiranimi stranmi na tem področju ter skušali na ta način razviti najboljše rešitve.

V borbi proti VVN projekt MEPEV cilja neposredno na šole. Šola je kraj, kjer se mladi družijo in razvijajo medsebojne odnose. MEPEV posebno pozornost namenja srednješolcem, saj so to leta, ko se začne oblikovati značaj mladostnikov. Ciljne skupine projekta MEPEV so:

- srednješolci,
- drugi učenci/študenti,
- družine srednješolcev/učencev/šolencev,
- učitelji.

Ko bodo posamezniki nesoglasja znali obvladovati s pomočjo pogajalskih in mediacijskih veščin, bo nasilja manj. Zato se pričakuje, da se bo pri osebah, ki so bolj vešče pogajanj in doseganja sprave, pojavljalo manj konfliktov, saj bodo sposobni reševati spore. Če želimo preprečiti in preoblikovati medosebno nasilje v družbi, se bodo spremembe na poti do preobrazbe najprej morale začeti pri posamezniku. Brez spremembe posameznika bo težko prišlo do želene preobrazbe in spremembe družbe. Če bomo pogajalske sposobnosti otrok razvijali v obdobju mladostništva in se bodo mladi medsebojno nesoglasja naučili reševati z dialogom, s pogajanjem ali z vključevanjem prijatelja-mediatorja/pogajalca – potem bo nasilje med učenci v šolah upadlo. Poleg tega se bodo pogajalske in mediacijske veščine na osebni ravni razvijale na podlagi lastnih izkušenj.

Projekt se izvaja na transnacionalni ravni, saj želimo z njim razviti univerzalne in trajne rešitve, k čemur bomo pristopili z analizo svetovnih praks, pregledom strokovne literature in razvojem pristopov, ki bodo lahko zaradi transnacionalne narave projekta osvetlili problem vrstniškega nasilja iz različnih perspektiv. Partnerji projekta so v prvih mesecih opravili raziskovalno delo z namenom prepoznati najboljše prakse v svojih državah. Zbrani primeri praks iz Turčije, Italije, Avstrije in Slovenije so predstavljeni v naslednjih poglavjih.

2 Zbirka najboljših praks

Zbirka najboljših praks po posameznih državah zajema pregled študij in praks na področju vrstniške viktimizacije in nasilništva (VVN) v vseh partnerskih državah. Partnerji so temeljito prečesali razpoložljivo literaturo ter zbrali primere vsaj treh najboljših praks iz svoje države, ki so zbrani v tem dokumentu. Te prakse bodo kasneje ponovno analizirane, partnerji pa bodo glede na rezultate analize razmislili o morebitni prilagoditvi intelektualnih doprinosov projekta MEPEV.

2.1 Najboljše prakse – Turčija

2.1.1 NAJBOLJŠA PRAKSA 1: ZMANJŠANJE NASILJA IN PREPREČEVANJE KRIMINALA

- **Država, kjer se praksa/študija izvaja:** *Turčija*
- **Jezik:** *turški*
- **Vrsta prakse:** Projekt je bil izveden v okrožju Eyüp v provinci Istanbul med letoma 2012 in 2013. Program usposabljanja učencev-mediatorjev je skušal naučiti otroke in mladostnike iz okrožja Eyüp, ki se soočajo z različnimi oblikami nasilništva (konflikti, nesoglasja itd.), kako naj obvladujejo skupne težave in razlike med posamezniki, ne da bi se pri tem zatekali k psihološkemu, verbalnemu ali fizičnemu nasilju. Učenci-mediatorji (izbrani so bili na podlagi mnenj otrok in mladostnikov iz osnovnih in srednjih šol ter drugih ustanov) so se usposabljali s pomočjo programov za reševanje konfliktov ter se učili o veščinah pogajanja in medvrstniške mediacije. Mladi so se učili spretnosti pogajanja in mediacije, pri čemer so se izboljšale njihove socialne in komunikacijske veščine, kar je prispevalo k zmanjšanju nasilja med učenci in razvoju konstruktivnih in mirnih odnosov med vrstniki. Cilj te prakse je bil med drugim, da postanejo otroci in mladostniki aktivno udeleženi na vseh področjih življenja in sodelujejo tudi v procesih odločanja in oblikovanja rešitev, kakor tudi v širšem družbenem in kulturnem življenju. Izvedeno je bilo 30-urno usposabljanje za mediacijo ter psihosocialno podporo in rehabilitacijo.
  - **Naziv izvajalca / pobudnika:** Istanbul Eyüp District Governorship, HEGEM (Foundation of Fighting Against Violence)
- **Ciljne skupine:** Posamezniki, družine in starši otrok iz osnovnih in srednjih šol v starosti od 13 do 18 let, ki živijo v okrožju Eyüp; Otroški in mladinski center Ağaçlı, Rehabilitacijski center Kemerburgaz Ağaçlı, Zavetišče za ženske v okrožju Eyüp in Vrtec Eyüp.
  - **Opis prakse:** V okviru projekta je izšla publikacija – 30-urni modul usposabljanja za učitelje, psihologe, sociologe in učence-mediatorje. Skupno je pri projektu sodelovalo 155 oseb, med njimi 16 sociologov in psihologov, ki so usposabljali učence-mediatorje po 30-urnem program, izvedenem med 13. in 15. februarjem 2013; 79 svetovalnih delavcev (psihologov), napotenih s strani šol, in 60 oseb, ki so zaposlene na vodilnih položajih v šolah ipd. Ustrezno je bilo ob koncu usposabljanja izdanih 155 potrdil o udeležbi.

Izdanih je bilo 1000 izvodov priročnika za učitelje za usposabljanje za mediatorje (osnovnošolsko izobraževanje), 400 izvodov za srednješolsko izobraževanje, 2000 izvodov za učence (osnovnošolsko izobraževanje) in 700 izvodov za učence, za srednješolsko izobraževanje. Razdeljenih je bilo še 4000 priponk učenec-mediator, ki so jih ti uporabljali pri opravljanju svojega poslanstva.

Sledil je 30-urni program usposabljanja za učence-mediatorje. Po zaključenem usposabljanju je potrdila prejelo 1900 otrok in mladostnikov.

Za izvajanje mediacijskih aktivnosti je bil na vsaki izmed 25 šol najprej izbran poseben prostor, v katerem bodo potekale mediacije. Učilnice/prostori so opremljeni z naslednjim:

- 1 mediacijska tabla v obliki enakostraničnega trikotnika (130 * 130 * 130)
- 5 stolov
- 1 omara
- 1 tabla (50 * 70)
- pisalni papir.

V okviru projekta je bila za preprečevanje nasilništva vzpostavljena storitev psihosocialne podpore za mlade. V okrožju Eyüp je bilo ustanovljeno družinsko svetovalno središče ter mobilna točka za psihosocialno podporo, dosegljiva po telefonu za vse ogrožene otroke in tiste, ki jih v kriminal zvabijo lastne družine, kadar se jim to zdi to potrebno. Družinsko svetovalno središče družinam v stiski nudi dostop do podpornih storitev: zaščitne, preventivne, izobraževalne, razvojne, svetovalne in rehabilitacijske storitve za razvoj in krepitev družine v smeri participativnosti, produktivnosti, samozadostnosti in razvijanja sposobnosti reševanja problemov.

- **Število udeležencev:** Skupno je pri projektu sodelovalo 155 oseb, med njimi 16 sociologov in psihologov, 79 svetovalnih delavcev (psihologov), in 60 oseb, ki so zaposlene na vodilnih položajih v šolah. Usposabljalno se je skupno 1900 učencev.

Razred	Smer	Ženske	Moški	Skupaj
5	124	248	248	496
6	124	248	248	496
9	127	254	254	508
10	100	200	200	400
Skupaj	475	950	950	1900

- **Povezava do spletne strani:** www.hegemvakfi.org.t

2.1.2 NAJBOLJŠA PRAKSA 2: »POGAJALEC-MEDIATOR-VODJA« – USPOSABLJANJE ZA DESET TISOČ ŠTUDENTOV

- **Država, kjer se praksa/študija izvaja:** *Turčija*
- **Jezik:** *turški*
- **Vrsta prakse:** praksa vključuje vse potrebne dejavnosti za usposabljanje in izobraževanje učencev-pogajalcev / vodij / mediatorjev v 18 srednjih šolah: İzmir Aybers Hikmet Karabacak High School, Buca Anatolian High School, Dmo Multi-Program High School, Fatma Saygın Anatolian High School, Fatma Saygın Anatolian Teacher High School, Buca Science High School, Buca High School, Buca Trade Vocational High School, Toki Anatolian High School, Gürçeşme Anatolian High School, Hoca Ahmet Yesevi High School, IESOB Technical and Industrial Vocational high school, Işılray Saygın Fine Arts and Sports High School, Ömer Seyfettin High School Girls' Technical and Vocational High School, Şirinyer Anatolian High School, Anadolu Imam Hatip High School and 85.Yıl Anatolian High Schools. Projekt je bil izveden med leti 2011 in 2016.
- **Naziv izvajalca / pobudnika prakse:** Dokuz Eylül University Continuing Education Center; DESEM. Projektne partnerji: REPUBLIC OF TURKEY İzmir Governorship, REPUBLIC OF TURKEY Buca District Governorship, REPUBLIC OF TURKEY İzmir Provincial Directorate of

National Education, REPUBLIC OF TURKEY Buca District National Education Directorate, Dokuz Eylül University Rectorship, Dokuz Eylül University Continuing Education Center.

- **Ciljne skupine:** učitelji in učenci zgoraj navedenih šol.
- **Opis prakse:** cilj projekta je zmanjšati nasilje v šolah s pomočjo učencev-pogajalcev in učencev-mediatorjev, usposobljenih po programu; prispevati k vključevanju učencev v družbo po načelih enotnosti, celovitosti in miru razlikam navkljub.

Program usposabljanja za »Reševanje konfliktov, pogajanje, mediacijo in mirovništvo« pokriva štiri osnovna področja:

- razumevanje narave medosebnih konfliktov,
- komunikacijske veščine,
- veščine obvladovanja jeze,
- veščine razreševanja medosebnih konfliktov: sem spadajo veščine pogajanja in mediacije.

Program usposabljanja za »Reševanje konfliktov, pogajanje, mediacijo in mirovništvo« pokriva štiri osnovna področja, vsebuje 15 dejavnosti in se izvaja v obsegu 30 ur: Dejavnosti so opisane v Tabeli 1.

Dejavnost	Število ur
I. del: razumevanje narave medosebnih konfliktov	10
1. dejavnost: spodbujanje razreševanja konfliktov, pogajanj in vrstniške mediacije.	2
2. dejavnost: medosebni konflikti in koristi.	2
3. dejavnost: razlogi za medosebne konflikte.	2
4. dejavnost: načini razreševanja konfliktov.	2
5. dejavnost: načela razreševanja konfliktov.	2

II. del: komunikacijske veščine	4
6. dejavnost: različno dojetanje in učinkovito poslušanje v procesu razreševanja konfliktov.	2
7. dejavnost: empatija in učinkovito poslušanje v procesu razreševanja konfliktov.	2
III. del: veščine obvladovanja jeze	4
8. dejavnost: Zmorem obvladovati jezo medtem, ko razrešujem konflikte.	2
9. dejavnost: Zmorem obvladovati jezo.	2
IV. del: veščine razreševanja medosebnih konfliktov	12
10. dejavnost: alternativni načini razreševanja konfliktov.	2
11. dejavnost: veščine pogajanja v medosebnih odnosih.	2
12. dejavnost: pogajalske prakse.	2
13. dejavnost: veščine vrstniške mediacije / mirovništva.	2
14. dejavnost: prakse vrstniške mediacije / mirovništva.	2
15. dejavnost: izbor vrstniških mediatorjev / mirovnikov.	2
Skupaj:	30

1. Razumevanje narave medosebnih konfliktov: ta del podaja informacije o konfliktih in naravi konfliktov v medosebnih odnosih. Obravnavane teme: razumevanje medosebnih konfliktov, pozitivni aspekti konfliktov, razumevanje različnih vrst konfliktov, razumevanje izvorov konfliktov, razumevanje načel reševanja konfliktov, učenje strategij in taktik reševanja konfliktov, razumevanje pozitivnih in negativnih posledic konfliktov.

2. Komunikacijske veščine: ta del govori o učinkovitih komunikacijskih veščinah, ki so osnovni pogoj za konstruktivno in mirno reševanje medosebnih konfliktov in sporov. Obravnavane teme: učinkovito poslušanje, jaz-sporočila, empatija, ovire v komunikaciji, sposobnost preoblikovanja negativnega diskurza.

3. Veščine obvladovanja jeze: v tem delu so obravnavane veščine za učinkovito obvladovanje destruktivnih čustev, ki se pojavljajo v konfliktih (najpogostejše čustvo v medosebnih konfliktih je jeza). Obravnavane teme: prepoznavanje čustev, izražanje občutkov, razumevanje občutkov drugih, samonadzor, obvladovanje jeze, narava jeze, reakcije, ki spremljajo čustvo jeze, obvladovanje jeze pri sebi in drugih.

4. Veščine razreševanja medosebnih konfliktov: ta del govori o kognitivnih in čustvenih veščinah, potrebnih za konstruktivno in mirno reševanje konfliktov.

5. Veščine pogajanja (veščine reševanja problemov): tehnika pogajanja je sestavljena iz več faz: dogovor o reševanju konflikta, vzajemno prepoznavanje problema in vzrokov zanj, ugotavljanje potreb in razlogov zanje, predlaganje možnih rešitev za obojestransko korist, doseganje konstruktivnega in mirnega dogovora (obojestransko korist).

6. Veščine vrstniške mediacije / mirovništva: vrstniška mediacija se izvaja v več fazah: ustavitev nasilja in umiritev učencev; zagotovitev, da sta obe strani v konfliktu pripravljene sprejeti pomoč mediatorja; predstavitev postopka mediacije; začetek pogajanj (reševanje problemov); formalizacija dogovora (obojestransko korist) in sledenje dogovoru. Postopek vrstniške mediacije v fazi začetka pogajanj poteka po naslednjih korakih: identifikacija problema in razlogov zanj; identifikacija čustev; razumevanje stališča drugega in empatija do druge strani; identifikacija zahtev, potreb in razlogov zanje; ustvarjanje možnosti za obojestransko korist; doseganje konstruktivnega in mirnega dogovora.

Pričakovani rezultati usposabljanja:

- Učenec-mediator razvije vodstvene veščine.
- Učenec-mediator razvije veščine komunikacije, govora in kritičnega mišljenja in jih prenese na vsa področja življenja.
- Učenec-mediator razvije samonadzor, samozaupanje in samozavest.
- Pomembnost in vplivnost učenca-mediatorja med prijatelji narasteta.

- Z mediacijo se učenci naučijo konstruktivnega reševanja težav.
- Učenec-mediator razvije veščine pogajanja, dialoga in reševanja problemov in jih prenese na vsa področja življenja.
- Učenci prevzemajo več odgovornosti za reševanje lastnih konfliktov.
- Proces mediacije učence uči govoriti o svojih čustvih, razumeti čustva drugih, razvijati empatijo, in zadovoljevati potrebe na pozitiven način.
- Učitelji porabijo manj časa in energije za reševanje konfliktov med učenci in obvladovanje neželenega vedenja, posledično so manj izčrpani.
- Vrstniška mediacija pripomore k zmanjšanju avtoritarnih, kaznovalnih vzgojnih pristopov, ki temeljijo na moči, in spodbuja restorativne vzgojne pristope.
- Vrstniška mediacija zmanjšuje napetosti med učenci in učitelji.
- Vrstniška mediacija pozitivno vpliva na vzdušje v šolskem prostoru, saj vodi k pozitivnim in konstruktivnim odnosom med učenci ter med učenci in učitelji.
- Zaradi mediacije ostane učiteljem več časa za poučevanje, učencem pa za učenje.
- V šolskem prostoru učenci medosebne konflikte rešujejo na bolj pozitivne in konstruktivne načine; spore rešujejo po principu sodelovanja.
- Šola manj časa nameni reševanju disciplinskih težav.
- Reševanje konfliktov in vrstniška mediacija izboljšata vzdušje v razredu in šoli. Napetosti v šolskem prostoru se zmanjšajo.
- **Število udeležencev:** v okviru projekta se usposablja 10.000 učiteljev in učencev.
- **Povezava do spletne strani:** <http://web.deu.edu.tr/acmer/TR/10bin.htm>

2.1.3 NAJBOLJŠA PRAKSA 3: “POGAJALEC-MEDIATOR-VODJA« – PRIMER USPOSABLJANJA V MESTU POLATLI

- **Država, kjer se praksa/študija izvaja:** *Turčija*
- **Jezik:** *turški*
- **Vrsta prakse:** Projekt je skrbel za usposabljanje 829 učencev-pogajalcev / vodij / mediatorjev iz 10 šol v okrožju Polatlı v provinci Ankara ter 54 učiteljev. Projekt se je začel 1. aprila 2014 in zaključil 13. marca 2015.
- **Naziv izvajalca / pobudnika prakse:** Dokuz Eylül University Continuing Education Center; DESEM, Ankara Provincial Directorate of National Education and Polatlı District Directorate of National Education.
- **Ciljne skupine:** 829 učencev/dijakov (394 deklet, 435 fantov) iz šol v okrožju Polatlı (provinca Ankara) ter 54 učiteljev. Vključene šole: Atatürk Anatolian High School, Polatlı Anatolian High School, Duatepe Anatolian High School, Beştepe MTA High School, Peyami Safa Anatolian High School, Fatih MTA High School, Gevher Nesibe MTA High School, Polatlı MTA High School, Anatolian Imam Hatip High School and Polatlı Science High School
- **Opis prakse:** projekt je namenjen identifikaciji in obvladovanju vseh vrst nasilništva in konfliktov med mladimi v srednjih šolah v okrožju Polatlı. V imenu spreminjanja svetovnih vrednot projekt cilja na preoblikovanje konfliktov s pomočjo inovativnih, miroljubnih praks. Pri izbiri učencev/dijakov, ki so kasneje sodelovali v programu, je bilo ključnega pomena mnenje njihovih vrstnikov: učence-pogajalce / vodje / mediatorje so torej izbrali dijaki tistih šol, ki so bile vključene v raziskavo. Pri tem je bila uporabljena metoda sociometrije. Učence so vprašali:

»Katerim trem sošolcem bi zaupal/a, da te bodo vodili do konstruktivnega, miroljubnega reševanja sporov, prepirov ali konfliktov, ki bi se pojavili med teboj in katerimkoli sošolcem/ko iz tvojega razreda?«

Trije najbolj pogosto izbrani učenci so bili nato določeni za »razredne mediatorje«, seveda pod pogojem, da so to imenovanje sprejeli prostovoljno. Udeležili so se programa za usposabljanje ter se naučili veščin reševanja konfliktov in vrstniške mediacije. Na podlagi mnenj njihovih vrstnikov je bilo skupno za mediatorje določenih 6 učencev iz posameznega razreda. Omenjeni program so razvili avtorji

Türnüklü, Kaçmaz, İkiz in Balcı (2009), ki so ga zasnovali kot program usposabljanja, ki obsega 15 dejavnosti iz štirih osnovnih sklopov veččin (30 učnih ur). Dejavnosti so predstavljene v spodnji tabeli.

Dejavnost	Število ur
I. del: razumevanje narave medosebnih konfliktov	10
1. dejavnost: spodbujanje razreševanja konfliktov, pogajanj in vrstniške mediacije.	2
2. dejavnost: medosebni konflikti in koristi.	2
3. dejavnost: razlogi za medosebne konflikte.	2
4. dejavnost: načini razreševanja konfliktov.	2
5. dejavnost: načela razreševanja konfliktov.	2
II. del: komunikacijske veščine	4
6. dejavnost: različno dojetanje in učinkovito poslušanje v procesu razreševanja konfliktov.	2
7. dejavnost: empatija in učinkovito poslušanje v procesu razreševanja konfliktov.	2
III. del: veščine obvladovanja jeze	4
8. dejavnost: Zmorem obvladovati jezo medtem, ko razrešujem konflikte.	2
9. dejavnost: Zmorem obvladovati jezo.	2
IV. del: veščine razreševanja medosebnih konfliktov	12
10. dejavnost: alternativni načini razreševanja konfliktov.	2
11. dejavnost: veščine pogajanja v medosebnih odnosih.	2

12. dejavnost: pogajalske prakse.	2
13. dejavnost: večine vrstniške mediacije / mirovništva.	2
14. dejavnost: prakse vrstniške mediacije / mirovništva.	2
15. dejavnost: izbor vrstniških mediatorjev / mirovnikov.	2

Skupaj:	30
----------------	-----------

Naslovi in vsebina posameznih sklopov:

1. Razumevanje narave medosebnih konfliktov: ta del podaja informacije o konfliktih in naravi konfliktov v medosebnih odnosih. Obravnavane teme: razumevanje medosebnih konfliktov, pozitivni aspekti konfliktov, razumevanje različnih vrst konfliktov, razumevanje izvorov konfliktov, razumevanje načel reševanja konfliktov, učenje strategij in taktik reševanja konfliktov, razumevanje pozitivnih in negativnih posledic konfliktov.

2. Komunikacijske veščine: ta del govori o učinkovitih komunikacijskih veščinah, ki so osnovni pogoj za konstruktivno in mirno reševanje medosebnih konfliktov in sporov. Obravnavane teme: učinkovito poslušanje, jaz-sporočila, empatija, ovire v komunikaciji, sposobnost preoblikovanja negativnega diskurza.

3. Veščine obvladovanja jeze: v tem delu so obravnavane veščine za učinkovito obvladovanje destruktivnih čustev, ki se pojavljajo v konfliktih (najpogostejše čustvo v medosebnih konfliktih je jeza). Obravnavane teme: prepoznavanje čustev, izražanje občutkov, razumevanje občutkov drugih, samonadzor, obvladovanje jeze, narava jeze, reakcije, ki spremljajo čustvo jeze, obvladovanje jeze pri sebi in drugih.

4. Veščine razreševanja medosebnih konfliktov: ta del govori o kognitivnih in čustvenih veščinah, potrebnih za konstruktivno in mirno reševanje konfliktov.

5. Veščine pogajanja (veščine reševanja problemov): tehnika pogajanja je sestavljena iz več faz: dogovor o reševanju konflikta, vzajemno prepoznavanje problema in vzrokov zanj, ugotavljanje

potreb in razlogov zanje, predlaganje možnih rešitev za obojestransko korist, doseganje konstruktivnega in mirnega dogovora (obojestranska korist).

6. Veščine vrstniške mediacije / mirovništva: vrstniška mediacija se izvaja v več fazah: ustavitev nasilja in umiritev učencev; zagotovitev, da sta obe strani v konfliktu pripravljene sprejeti pomoč mediatorja; predstavitev postopka mediacije; začetek pogajanj (reševanje problemov); formalizacija dogovora (obojestranska korist) in sledenje dogovoru. Postopek vrstniške mediacije v fazi začetka pogajanj poteka po naslednjih korakih: identifikacija problema in razlogov zanj; identifikacija čustev; razumevanje stališča drugega in empatija do druge strani; identifikacija zahtev, potreb in razlogov zanje; ustvarjanje možnosti za obojestransko korist; doseganje konstruktivnega in mirnega dogovora.

Pričakovani rezultati usposabljanja:

- Učenec-mediator razvije vodstvene veščine.
- Učenec-mediator razvije veščine komunikacije, govora in kritičnega mišljenja in jih prenese na vsa področja življenja.
- Učenec-mediator razvije samonadzor, samozaupanje in samozavest.
- Pomembnost in vplivnost učenca-mediatorja med prijatelji narasteta.
- Z mediacijo se učenci naučijo konstruktivnega reševanja težav.
- Učenec-mediator razvije veščine pogajanja, dialoga in reševanja problemov in jih prenese na vsa področja življenja.
- Učenci prevzemajo več odgovornosti za reševanje lastnih konfliktov.
- Proces mediacije učence uči govoriti o svojih čustvih, razumeti čustva drugih, razvijati empatijo, in zadovoljevati potrebe na pozitiven način.
- Učitelji porabijo manj časa in energije za reševanje konfliktov med učenci in obvladovanje neželenega vedenja, posledično so manj izčrpani.
- Vrstniška mediacija pripomore k zmanjšanju avtoritarnih, kaznovalnih vzgojnih pristopov, ki temeljijo na moči, in spodbuja restorativne vzgojne pristope.
- Vrstniška mediacija zmanjšuje napetosti med učenci in učitelji.

- Vrstniška mediacija pozitivno vpliva na vzdušje v šolskem prostoru, saj vodi k pozitivnim in konstruktivnim odnosom med učenci ter med učenci in učitelji.
- Zaradi mediacije ostane učiteljem več časa za poučevanje, učencem pa za učenje.
- V šolskem prostoru učenci medosebne konflikte rešujejo na bolj pozitivne in konstruktivne načine; spore rešujejo po principu sodelovanja.
- Šola manj časa nameni reševanju disciplinskih težav.
- Reševanje konfliktov in vrstniška mediacija izboljšata vzdušje v razredu in šoli. Napetosti v šolskem prostoru se zmanjšajo.

Po končanem projektu so stopnjo doseganja sprave in rešitve sporov med učenci ocenili na 96,5%.

- **Število udeležencev:** skupno 883 učencev in učiteljev.
- **Povezava do spletne strani:** <http://web.deu.edu.tr/acmer/TR/10bin.htm>

2.2 Najboljše prakse – Italija

2.2.1 NAJBOLJŠA PRAKSA 1: PROJEKT ELISA

- **Država, kjer se praksa/študija izvaja:** *Italija*
- **Jezik:** *angleški*
- **Vrsta prakse:** Usposabljanje in svetovanje za preprečevanje nasilništva in spletnega nasilja v italijanskih šolah z dvema specifičnima ukrepoma:

Usposabljanje za e-učenje

Monitoring

- **Naziv izvajalca / pobudnika prakse:** MIUR, Ministero dell'Istruzione dell'Università e della Ricerca
- **Ciljne skupine:** Projekt ELISA glede na svoj dvojni cilj (usposabljanje in monitoring) sestoji iz dveh sklopov, ki sta namenjena doseganju dveh specifičnih ciljnih skupina: UČITELJEV in ŠOL.
- **Opis prakse:** Po uvedbi zakona 71/2017 in izdaji Smernic za preprečevanje in boj proti spletnemu nasilju (MIUR št. 5515, 27. 10. 2017) se je ministrstvo (MIUR) zavezalo k izvajanju nacionalnega načrta za usposabljanje učiteljev, odgovornih za boj proti nasilništvu in spletnemu nasilju.

Projekt ELISA (e-izobraževanje za učitelje o strategijah za preprečevanje nasilništva) je nastal v sodelovanju z Generalnim direktoratom za študente Ministrstva za izobraževanje (MIUR) in Oddelkom za izobraževanje, jezike, kulturne študije, literaturo in psihologijo Univerze v Firencah.

Projekt se je začel v šolskem letu 2018-2019 in trenutno še poteka.

Platforma ELISA je šolam in učiteljem zagotovila orodja za učinkovito posredovanje pri spletnem nasilju in nasilništvu. Pri tem sta bila dogovorjena dva posebna ukrepa: **Usposabljanje za e-učenje in monitoring.**

PLATFORMA ZA E-UČENJE: sklop e-učenja vsebuje široko zastavljen predlog za usposabljanje učiteljev. Vsebina obravnava opredelitev in značilnosti (spletnega) nasilja ter vprašanje prehajanja mej med državami. Osredotoča se tudi na ukrepe za preprečevanje in boj proti tem pojavom, s posebnim poudarkom na z dokazi podprtem pristopu in tritočkovnem modelu preprečevanja nasilja: univerzalni, selektivni in indicirani.

Usposabljanje je razdeljeno na štiri tečaje, od katerih vsak vsebuje več modulov in možnost naprednega tečaja (skupno 29 ur usposabljanja). Poleg video predavanj vsaka učna ura ponuja tudi vrsto operativnih orodij, ki jih je mogoče prenesti iz spleta, predloge za nadaljnjo razpravo, praktične vaje in zaključne teste za samoevalvacijo.

Razpoložljivi tečaji:

Tečaj 1: Nasilništvo in spletno nasilje: smernice za pridobitev znanja, evalvacijo in preprečevanje (trajanje: 8 ur)

Tečaj 2: Univerzalne strategije preprečevanja (trajanje: 7 ur)

Tečaj 3: Spletno nasilje: pravni vidiki (trajanje: 3 ure)

Tečaj 4: Indicirane strategije preprečevanja (trajanje: 7 ur)

Tečaj 5: Ustrahovanje zaradi predsodkov (trajanje: 4 ure)

MONITORING

Spletni sistem spremljanja (monitoringa) je namenjen vsem italijanskim šolam. Posamezne šole lahko na povabilo ministrstva (MIUR) redno dostopajo do nacionalnih spletnih anket, ki jih izpolnjujejo njihovi učenci, učitelji in ravnatelji. Cilj je oceniti obseg pojava nasilništva med italijanskimi študenti, ter dojetanje s strani učiteljev in ravnateljev. Vsaka šola prejme individualizirano poročilo.

V tem sklopu so objavljeni tudi rezultati nacionalnih raziskav.

Spletni sistem monitoringa ima več funkcij. Za začetek omogoča hitro in enostavno izvedbo obsežne poglobljene analize za sistematično oceno pojavnosti, razširjenosti in trendov nasilništva in spletnega nasilja v italijanskih šolah, pri čemer izpostavlja tudi področja, ki najbolj potrebujejo sredstva oz.

intervencijo. Za potrebe nacionalnih raziskav se redno določajo vzorec, starostna skupina in populacija izbranih šol. Sistem monitoringa ponuja posameznim šolam individualizirana poročila, kar jim omogoča vpogled v trenutno stanje na njihovi instituciji in spremljanje (monitoring) napredka v določenem časovnem obdobju.

- **Število udeležencev:**

V šolskem letu 2018-2019 so pri projektu sodelovale 4102 šole, kar predstavlja 48,1% vseh italijanskih šol.

Prvega tečaja »Nasilništvo in spletno nasilje: smernice za pridobitev znanja, evalvacijo in preprečevanje« se je le eno leto po zagonu programa preko platforme ELISA udeležilo 5009 učiteljev.

Natančni podatki za mesec oktober 2019:

- 2457 učiteljev zaključili TEČAJ 1;
- 2089 učiteljev se vpiše na TEČAJ 2;
- 1421 učiteljev se vpiše na TEČAJ 3;
- 1212 učiteljev se vpiše na TEČAJ 4;
- 1014 učiteljev zaključili usposabljanje.

- **Učinek prakse:**

V okviru platforme ELISA pri e-izobraževanju sodeluje skoraj polovica državnih šol v Italiji (48,1%), z enim ali dvema sodelujočima učiteljema. Razporeditev po regijah kaže, da več kot dve tretjini šol na Siciliji (70,7%) sodeluje z vsaj enim učiteljem, prav tako več kot polovica šol v Toskani (63,7%), v Apuliji (61,1%), v pokrajinah Molise (58,2%), Marche (57,8%), Lacij (57%) in na Sardiniji (53,6%). Podatki za druge italijanske pokrajine: več kot tretjina šol v Piemontu (47,2%), Benečiji (45,3%), Kampaniji (43,5%), Basilicatu (42,2%), Umbriji (40%), Lombardiji (39,4%), Furlaniji-Juljski krajini (37,4%), Liguriji (33,7%) in Kalabriji (30,1%), ter več kot četrtina šol v Abruzzu (26,9%) in Trentino-Alto Adige (25,5%). V Emiliji Romanji (24,8%) in Valle d'Aosta (20%) je udeležba nižja zaradi vpisnih postopkov, ki so udeležbo omogočili šele v zadnjih mesecih.

- **Povezava do spletne strani:** <https://www.piattaformaelisa.it/>
- **Družbena omrežja:**

<https://www.facebook.com/piattaformaelisa/>

https://www.youtube.com/channel/UCbeJICJ1NZvDafJ6ZJvqCkA?view_as=subscriber

2.2.2 NAJBOLJŠA PRAKSA 2: CENTER ZA VARNEJŠI INTERNET – GENERAZIONI CONNESSE

- **Država, kjer se praksa/študija izvaja:** *Italija*
- **Jezik:** *angleški*
- **Vrsta prakse:** Center za varnejši internet (Safer Internet Centre – SIC) je bil ustvarjen z namenom zagotavljanja informacij in podpore otrokom, najstnikom, staršem in učiteljem, ki imajo izkušnje s težavnimi situacijami na internetu. Nastal je tudi s ciljem, da ljudem olajša prijavo morebitnih nezakonitih spletnih vsebin. Splošni cilj je širjenje inovativnih visokokakovostnih storitev, ki mladim uporabnikom zagotavljajo varno spletno okolje. Center za varnejši internet predstavlja pomembno in moralno neoporečno naložbo usmerjeno v rast celotne družbene in gospodarske skupnosti.
- **Naziv izvajalca / pobudnika prakse:** Projekt Center za varnejši internet sofinancira Evropska komisija v okviru Instrumenta za povezovanje Evrope (CEF). Projekt je del mreže, ki jo promovira Evropska unija in ki deluje v okviru spletne platforme Boljši internet za otroke pod okriljem programa *European Schoolnet*, v tesnem sodelovanju z vseevropskima mrežama centrov za varnejši internet INSAFE in INHOPE.

Projekt koordinira italijansko ministrstvo za izobraževanje (MIUR) v partnerstvu z nekaterimi najprestižnejšimi italijanskimi institucijami/podjetji, ki se ukvarjajo s spletno varnostjo: Varuh otrok in mladostnikov, Policija, Ministrstvo za kulturno dediščino, Univerza La Sapienza (Rim), organizacija *Save the Children* (Italija), klicni center *Telefono Azzurro*, *EDI Onlus*, *Skuola net* ter tiskovna agencija *DIRE*, *Giffoni Experience*. Lastnik avtorskih pravic je italijansko ministrstvo MIUR.

- **Ciljne skupine:** najstniki, starši, šole.

Vsaki od teh ciljnih skupin je namenjen sklop programa.

Šole in učitelji lahko dostopajo do različnih oblik pomoči: na voljo so članki, učni pripomočki, priročniki, e-gradiva itd..

Za starše so na voljo številni nasveti s podrobnimi informacijami in podporo na najrazličnejših področjih, povezanih s spletnim nasiljem, zasvojenostjo z internetom, igranjem iger na srečo, psihološko

manipulacijo (t. i. »grooming«) itd.

Najstniki lahko poiščejo pomoč pri številnih mladinskih skupinah, ki se ukvarjajo z najbolj perečimi temami, kot sta npr. »sexting« in »grooming«. Omeniti velja še posebno funkcijo, ki mladim omogoča, da prijavijo težavo in pomagajo prijateljem.

- **Opis prakse:** dejavnosti v okviru te prakse so usmerjene v kontinuirano delovanje Centra za varnejši internet, pri čemer zagotavljajo delovanje:

Praksa Centra za varnejši internet vključuje vzpostavitev in delovanje:

1. središča za ozaveščanje otrok, njihovih staršev, starih staršev in učiteljev o boljši in varnejši uporabi interneta, ki temelji na digitalnih virih (rezpozitorijih), iz katerih se v sodelovanju s tretjimi stranmi (šolami, gospodarstvom, drugimi partnerji) črpajo prilagojena posebna orodja in storitve za ozaveščanje.
2. Uporabnikom prijaznih dežurnih telefonskih linij za sprejem in obravnavo prijav in podatkov o gradivih s spolno zlorabo otrok (angl. child sexual abuse material – CSAM), rasizmu in ksenofobiji;
3. Storitve telefonskih linij za pomoč (preko stacionarnih telefonov in spleta) otrokom in staršem. Linije so namenjene prijavi in obravnavi škodljivega navezovanja stikov (npr. psihološka manipulacija, spletne zlorabe), žaljivega vedenja (npr. spletno nasilje, sovražni govor, sexting) ter neželenih ali škodljivih vsebin.

Trije oddelki Centra za varnejši internet (SIC) sodelujejo pri ustanovitvi enotnega Svetovalnega odbora z nacionalnimi deležniki in partnerji iz gospodarstva. Center za varnejši internet prav tako sodeluje z otroki in mladostniki v okviru posebnega Odbora za mlade. Sodelujoči zagotavljajo splošne storitve in svoje dejavnosti tesno usklajujejo s platformo za osnovne storitve ter z omrežjema INSAFE in INHOPE. Osrednji razdelki platforme so: Domača stran, Center za varnejši internet, Teme, E-politika, Izobraževanje, Novice.

Če kliknete na razdelek, se pojavijo okna, ki obravnavajo različne teme. Na Domači strani so na voljo tekmovanja, testi in pobude za najstnike in šole. Tudi razdelek Izobraževanje promovira učne in izobraževalne vsebine za starše in šole. V razdelku Novice so objavljene najnovejše informacije, ki se redno posodabljajo.

- **Učinki prakse:** *Generazioni connesse* se je od leta 2013, ko je začela delovati, razvila v ključno, izjemno pomembno referenčno spletno stran za uporabnike.

Vsako leto družbene kampanje za preprečevanje spletnega nasilja z njeno pomočjo dosežejo skoraj šest milijonov ljudi s pomočjo objav in videoposnetkov, ki jih delijo na družbenih omrežjih.

Italijanske šole se nanjo obračajo za pomoč pri projektih, kampanjah, natečajih idr..

V letih 2017 in 2018 je platformo *Generazioni connesse* začelo uporabljati 7331 učiteljev. Največ vpisanih učiteljev prihaja iz italijanske pokrajine Kampanija (1214), sledijo pa ji Lombardija (964), Apulija (743), Sicilija (675) in Lacij (657).

427 šol je odgovarjalo na vprašalnik o dejavnostih, organiziranih za preprečevanje nasilništva in izobraževanje o (spletnem) nasilju. Večina šol je izvedla le eno dejavnost, kar ustreza 93% skupnega števila dejavnosti, 12 šolam pa je uspelo izvesti dve dejavnosti. 12,5% teh dejavnosti je bilo namenjenih izobraževanju, 28,8% ozaveščanju, 68% pa je bilo namenjenih obema vrstama dejavnosti.

Do zdaj sta bila dosežena dva glavna namena programa: izboljšanje znanja o specifični problematiki nasilništva ter spremembe vedenja in načinov za reševanje težav.

- **Povezava do spletne strani:** <https://www.generazioniconnesse.it/>
- **Družabna omrežja:** <https://www.youtube.com/user/GenerazioniConnesse>
<https://www.facebook.com/generazioniconnesse/>
<https://mobile.twitter.com/saferinternetit>

2.2.3 NAJBOLJŠA PRAKSA 3: ACCREDIA, CERTIFIKACIJA ZA PREPREČEVANJE NASILNIŠTVA

- **Država, kjer se praksa/študija izvaja:** *Italija*
- **Jezik:** *angleški*
- **Vrsta prakse:**

Certificiranje praks za preprečevanje nasilništva v institucijah, v katere so vključene mladoletne osebe. Institucije na ta način pridobijo veljaven certifikat za izvajanje protinasilniških praks in postopkov. Certifikate podeljuje posebna agencija za certificiranje Accredia, edina tovrstna uradna agencija italijanske vlade.

- **Naziv izvajalca / pobudnika prakse:** Giuseppe Rossi, predsednik agencije Accredia in Emanuel Montemerano, vodja komisije za nadzor agencije Accredia.

Accredia je edina uradna nacionalna agencija za certificiranje v Italiji. Med naloge agencije spadajo nepristransko certificiranje ter overjanje dela nadzorih organov in preizkusnih laboratorijev. Accredia je neprofitna organizacija, ki deluje pod nadzorom italijanskega Ministrstva za gospodarski razvoj

- **Ciljne skupine:** organizacije (institucije), v katere so vključene mladoletne osebe: osnovne šole, centri za usposabljanje, centri za dnevno varstvo in vrtci, internati, centri za mlade, športna in rekreacijska središča.
- **Opis prakse:** gre za zelo inovativno prakso, zasnovano na posebnem protokolu, katere cilj je pomagati šolam pri razvoju postopkov za boj proti nasilništvu in učinkovito pomoč pri preprečevanju oz. obvladovanju le-tega. Na ta način se zagotavlja varnost učnega okolja; otrokom se omogoči mirno okolje, v katerem lahko rastejo in se učijo.

Organizacije/institucije, ki za to zaprosijo, prejmejo certifikat, ki ga izda akreditacijski organ v skladu s standardom UNI CEI EN ISO/IEC 17021-1, če izpolnjujejo za to določene pogoje.

Organizacija/institucija, ki zaproša za certifikat, mora pripraviti načrt s predlogi za bolj učinkovito

preprečevanje nasilništva in izvajanje protinasilniških intervencij. Po začetnem uresničevanju takšnega načrta v prvih tednih šolskega leta se oceni njegov učinek na podlagi naslednjih markerjev:

- število in izid tožb družin proti šoli ali zaposlenim v šoli (tožbe zaradi nasilništva);
- število pritožb zaradi nasilništva;
- odstotek pozitivnih odzivov na protinasilniške vprašalnike;
- odstotek udeležbe v prostovoljnih dejavnostih za senzibilizacijo in ozaveščanje.

Poleg tega mora organizacija/institucija, ki zaproša za certifikat, del svoje spletne strani nameniti preprečevanju nasilništva. Spletna stran mora tako vsebovati:

- dokument, v katerem so razloženi postopki ravnanja v primerih nasilništva,
- elektronski naslov za podajanje prijav nasilnih dejanj,
- seznam članov komisije/odbora za preprečevanje nasilništva,
- druge informacije.

Načrt za preprečevanje nasilništva opisuje postopke za preprečevanje in odzivanje na nasilno vedenje mladostnikov:

- oblikovanje uradne »protinasilniške politike«, ki naj bi postala pomemben del kulture dotične institucije/organizacije;
- oblikovanje načrta za spremljanje in nadzor dogajanja;
- oblikovanje dokumenta, v katerem je podana ocena tveganja (posodobitev vsako leto);
- oblikovanje načrta za preprečevanje nasilništva (posodobitev vsako leto);
- stalna in učinkovita komunikacija z vsemi deležniki (pojasnjeni natančni ukrepi za preprečevanje nasilništva);
- oblikovanje sistema sankcij, tj. predpisa, v katerem so jasno opredeljene kršitve in ustrezne sankcije za kršitelje (nasilnike);
- oblikovanje posebnega protokola za obravnavo kritičnih vprašanj na področju preprečevanja nasilništva;
- vzpostavitev protinasilniškega odbora;
- oblikovanje načrta za usposabljanje na področju preprečevanja nasilništva, za ozaveščanje in

pomoč zaposlenim pri spoprijemanju z nasilništvom;

- naključni nenapovedani kontrolni pregledi.

Ta praksa je nastala kot rezultat sodelovanja med naslednjimi institucijami:

- UNI (Ente Nazionale Italiano di Unificazione), zasebna neprofitna organizacija z akreditacijo Evropske unije za izvajanje regulativnih dejavnosti;
- FIDAE (Federazione rappresentativa delle scuole cattoliche italiane), zveza italijanskih katoliških šol;
- ISRE (Istituto Internazionale Salesiano di Ricerca Educativa), mednarodni salezijanski inštitut za raziskave v izobraževanju;
- MOIGE (Movimento Italiano Genitori), italijansko gibanje staršev.

- **Učinek prakse:** v Italiji je certifikate prejelo več kot 60 šol. Agencija Accredia je pooblastilo za dodeljevanje certifikatov dodelila še dvema certifikacijskima agencijama, RINA in CSQA.

Certifikati so za šole zelo pomembni v primerih civilnih ali kazenskih tožb (za kar, kot vemo, vedno obstaja določeno tveganje). V primerih nasilništva se lahko zgodi, da je organizacija/institucija/šola obtožena pomanjkljivega ali neustreznega nadzora nad mladoletnikom (*culpa in vigilando*); sodišča bodo v takšnih primerih zagotovo upoštevala obstoj certifikata.

Podobne prakse se hitro širijo tudi drugod v Evropi in Ameriki, za pridobitev certifikata se zanima zelo veliko število šol. Na agenciji Accredia so pripadajoče dokumente že prevedli v angleščino in španščino, trenutno pripravljajo tudi arabsko različico.

- **Povezava do spletne strani:** <https://www.accredia.it/>
- **Družbena omrežja:** <https://www.facebook.com/Accredia/photos/ultime-notizie-dalmondo-della-qualit%C3%A0-certificata-dal-bullismo-alla-cybersecuri/326832491457332/>

2.3 Najboljše prakse – Avstrija

2.3.1 NAJBOLJŠA PRAKSA 1: »SKUPAJ PROTI NASILJU«

- **Država, kjer se praksa/študija izvaja:** Avstrija

- **Jezik:** *nemški*

- **Vrsta prakse:** Odlok Zveznega ministrstva za izobraževanje, znanost in raziskovanje o razvoju nacionalne strategije za preprečevanje nasilja v avstrijskem javnem šolskem sistemu. Integracija različnih interesnih skupin iz Avstrije, ki so že vključene v prakse preprečevanja nasilništva v šolah in vrtcih.
- **Naziv izvajalca / pobudnika prakse:** Zvezno ministrstvo za izobraževanje, znanost in raziskovanje

- **Ciljne skupine:**
  - Politiki, uslužbenci zveznega ministrstva (uradniki),
  - Sindikat učiteljev, nacionalni odbor za starše, predstavniki študentov/učencev,
  - Šolski psihologi, šolski zdravniki, socialni delavci, policija, otroci in mladostniki,
  - Psihiatrične ustanove, pedagoške univerze, visokošolske institucije (ki se ukvarjajo z usposabljanjem učiteljev), nevladne organizacije, mediji.

- **Opis prakse:**

Zvezno ministrstvo za izobraževanje, znanost in raziskovanje na podlagi koncepta, ki ga je razvila profesorica Christiane Spiel, sprejema kratkoročne, srednjeročne in dolgoročne ukrepe za izboljšanje vzdušja v šolah. Ministrstvo je vse prizadete in vključene povabilo k sodelovanju pri izvajanju projekta »Skupaj proti nasilju«, pri čemer ukrepe podpirata tudi projektna ekipa z ministrstva in Univerza na Dunaju.

Christiane Spiel v okviru svojega koncepta pojasnjuje, da imajo učitelji na tem področju osrednjo vlogo.

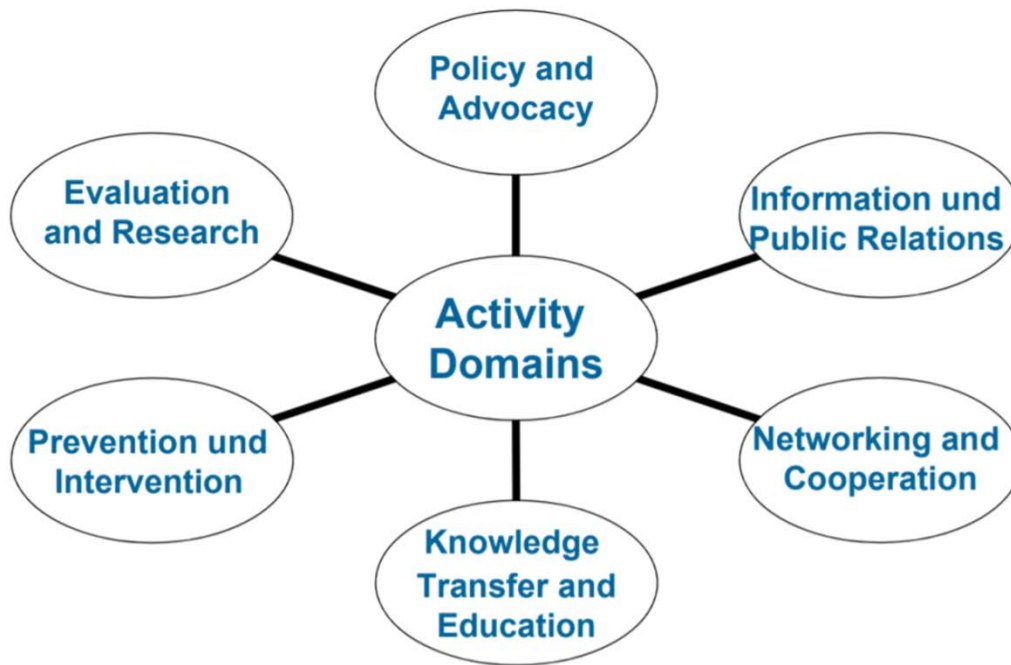
»Poudarek je na učiteljih. Zagotoviti jim je potrebno izobraževalna orodja in znanje, da bodo lahko opravili ključno nalogo, ki jim je bila dodeljena na tem področju,« je o ukrepih, ki jih je treba izvesti, dejala zvezna ministrica za šolstvo, umetnost in kulturo, Claudia Schmied.

Sprejeti so bili naslednji specifični ukrepi:

1. okrepitev informiranosti in mreženja vseh vpletenih in zainteresiranih strani;

3. sklenitev sporazumov o primernem vedenju, kot skupne poti do dobrega vzdušja v šoli;
4. angažira se več šolskih psihologov;
5. pričetek in širjenje konkretnih programov za preprečevanje nasilništva v šolah ter kontinuirano izobraževanje o preprečevanju nasilja in obvladovanju konfliktov za učitelje.

Dobra praksa 1: »Skupaj proti nasilju«

Na sliki:

Domene aktivnosti – Politika in zagovorništvo – Informacije in odnosi z javnostmi – Mreženje in sodelovanje – Prenos znanja in izobraževanje – Preprečevanje in intervencije – Evalvacija in raziskovanje

Časovni potek:

- november 2007: predstavitev strategije na zveznem ministrstvu
- december 2007: predstavitev strategije na tiskovni konferenci (skupaj z zvezno ministrico dr. Claudio Schmied)

- 2008: tema preprečevanja nasilja (nacionalna strategija) se zapiše v koalicijsko pogodbo med dvema vladnima strankama
- 2008 – 2013: implementacija nacionalne strategije
- 2014 – : kontinuiteta izvajanja na nižjih ravneh

Cilji:

- ✓ Povečati ozaveščenost in znanje o nasilju: vem, vemo
- ✓ Izboljšati socialne veščine in kompetence ter strategije za obvladovanje nasilja: zmorem, zmoremo
- ✓ Povečati odgovornost in vključevati civilno družbo: počnem, počnemo – za učence, učitelje, starše in nenazadnje celotno družbo.

Implementacija:

Activity domain	Projects
Policy and advocacy	<ul style="list-style-type: none"> •The national strategy is an integral part of the Austrian government program.
Prevention and intervention	<ul style="list-style-type: none"> •Increase the number of school psychologists (ÖZPGS) •Pilot projects by school social workers •Implementation of "Behavior agreements" •Implementation of the "Faustlos" program •Implementation of the Viennese Social Competence Training (ViSC) program •Implementation of "Peer mediation" •Nationwide Theatre Initiative
Knowledge transfer and education	<ul style="list-style-type: none"> •Violence prevention and social competence promotion as obligatory components of basic teacher education •Train-the-trainer course for teachers •Train-the-trainer courses for "ViSC coaches" •Information workshops for schools and kindergartens
Information and public relations	<ul style="list-style-type: none"> •Establishment of a national internet platform •Organisation of events •Press conferences •Media reports •Information material
Networking and cooperation	<ul style="list-style-type: none"> •Establishment of a steering committee •Joint conferences among the stakeholders (= partners) •Cooperation with national television networks
Evaluation and research	<ul style="list-style-type: none"> •Documentation and evaluation of the implementation of the national strategy •Evaluation of the prevention and intervention programs •Development of online self-assessment instruments for classes and schools

Na sliki:

<u>Domena aktivnosti</u>	
--------------------------	--

Politika in zagovorništvo	<ul style="list-style-type: none"> - nacionalna strategija je sestavni del avstrijskega vladnega programa;
Preprečevanje in intervencije	<ul style="list-style-type: none"> - povečanje števila šolskih psihologov; - pilotni projekti šolskih socialnih delavcev; - implementacija »sporazumov o primernem vedenju«; - implementacija programa »Faustios«; - implementacija programa za usposabljanje ViSC; - implementacija »vrstniške mediacije«; - pobude na nivoju države;
Prenos znanja in izobraževanje	<ul style="list-style-type: none"> - preprečevanje nasilja in promoviranje socialnih kompetenc kot obvezni sestavini osnovnega izobraževanja učiteljev; - usposabljanja za izvajalce usposabljanj – namenjene učiteljem in inštruktorjem programa ViSC; - informativne delavnice za šole in vrtce
Informacije in odnosi z javnostmi	<ul style="list-style-type: none"> - vzpostavitev nacionalne spletne platforme; - organizacija dogodkov; - tiskovne konference; - medijska poročila; - informativna gradiva
Mreženje in sodelovanje	<ul style="list-style-type: none"> - vzpostavitev organizacijskega odbora; - konference med deležniki (partnerji); - sodelovanje z nacionalnimi televizijskimi mrežami;
Evalvacija in raziskovanje	<ul style="list-style-type: none"> - dokumentiranje in evalviranje izvajanja nacionalne strategije; - evalvacija preprečevalnih in intervencijskih programov; - razvoj spletnih orodij za samoocenjevanje v razredih in šolah

- **Povezava do spletne strani:** <https://www.schulpsychologie.at/gewaltpraevention> (informacije v nemškem jeziku)

2.3.2 NAJBOLJŠA PRAKSA 2: »PROGRAM ViSC«

- **Država, kjer se praksa/študija izvaja:** *Avstrija*
- **Jezik:** *nemški*
- **Vrsta prakse:** Šolski razvojni program za spodbujanje socialnih in medkulturnih kompetenc ter za zmanjšanje nasilja in ustrahovanja v šolah. Program socialnih kompetenc ViSC se razvija, izvaja in vrednoti kot sestavni del avstrijske nacionalne strategije za preprečevanje nasilja v šolah. Gre za osnovni preventivni program, zato ne vključuje specifičnih elementov za boj proti spletnemu nasilništvu. V primerjavi z drugimi preventivnimi programi to usposabljanje študentom ponuja sistematične teoretične smernice za odgovorno in kompetentno ravnanje v konfliktnih situacijah.

Usposabljanje ViSC je bilo posebej zasnovano za neprivilegirane mladostnike (od 15 do 19 let), ki predstavljajo tvegano skupino. Program vsebuje 13 učnih ur, ki se izvajajo enkrat tedensko in so razdeljene v tri sklope: impulzi in skupinska dinamika; razmislek; ukrepanje. Prvi sklop je sestavljen iz 6 učnih ur (vsaka traja 90 minut).

- **Naziv izvajalca / pobudnika prakse:** Zvezno ministrstvo za šolstvo, umetnost in kulturo
- **Ciljna skupina:** Učenci in zlasti dijaki srednjih šol
- **Opis prakse:**

Koncept programa je zasnovan na:

- teoriji socialnega učenja (Bandura, 1973)
- teoriji procesiranja socialnih informacij (Crick in Dodge, 1994, 1996; Huesmann, 1988)

- moralnem razvoju (Bandura, Barbaranelli, Caprara in Pastorelli, 1996; Malti, Gasser in Buchmann, 2009)

Ter na poznavanju raziskovalnega dela na področju:

- nasilništva kot oblike skupinske dinamike (Salmivalli, 1999; Sutton in Smith, 1999)
- vpliva razreda na posameznika (Atria, Strohmeier in Spiel, 2007)

Ukrepi:

Na ravni šole so na voljo usposabljanja za vse učitelje:

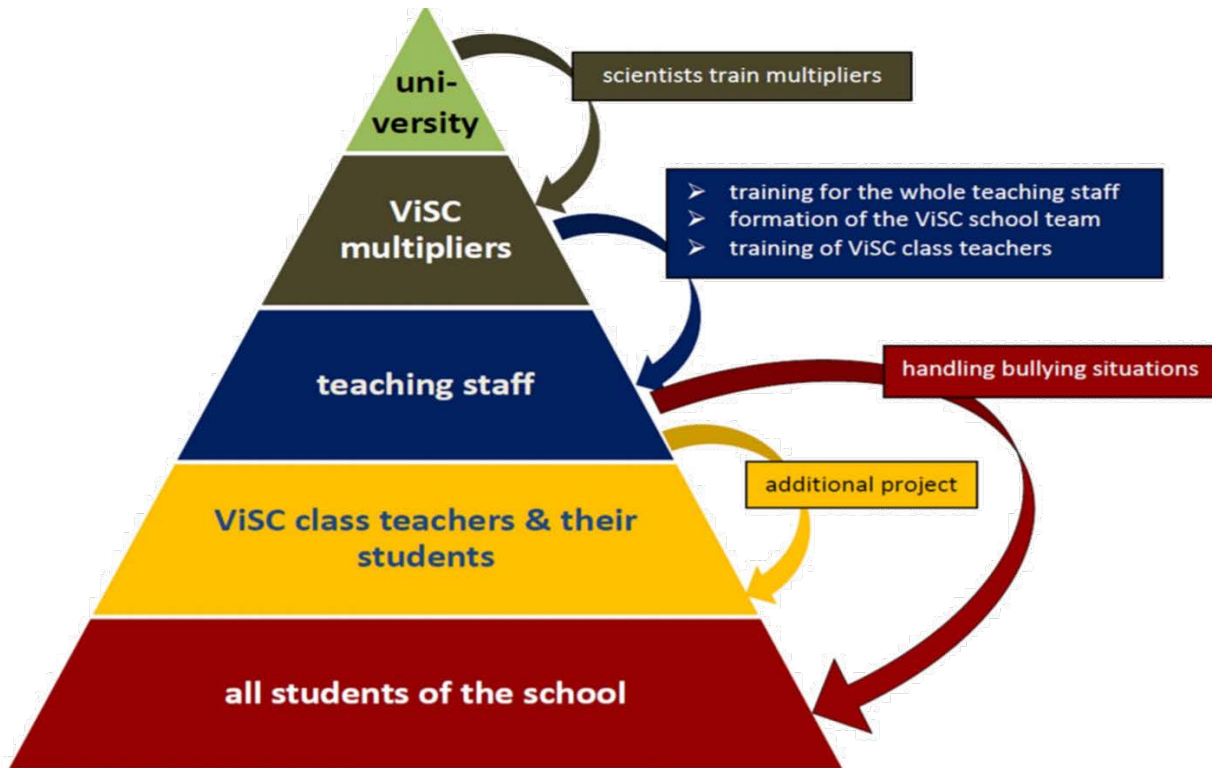
- za distribucijo osnovnega znanja o odnosu nasilnež-žrtev,
- za spodbujanje vključevanja učiteljev v šolske razvojne projekte.

Na ravni razreda so na voljo posebni programi za:

- spodbujanje empatije in zavzemanje širših stališč;
- za spodbujanje sprejemanja odgovornosti;
- za širjenje vedenjskega repertoarja.

Na ravni posameznika se učitelje izobražuje za opravljanje pogovorov z nasilneži, žrtvami nasilništva in starši obojih.

39

Model implementacije

Na sliki:

Univerza – ViSC multiplikatorji – učiteljski kader – razredniki v razredih programa ViSC in njihovi učenci – vsi učenci šole

(Znanstveniki usposabljaajo multiplikatorje)

(- usposabljanje za celoten učiteljski kader

- vzpostavitev ViSC ekipe

- usposabljanje razrednikov za ViSC razrede)

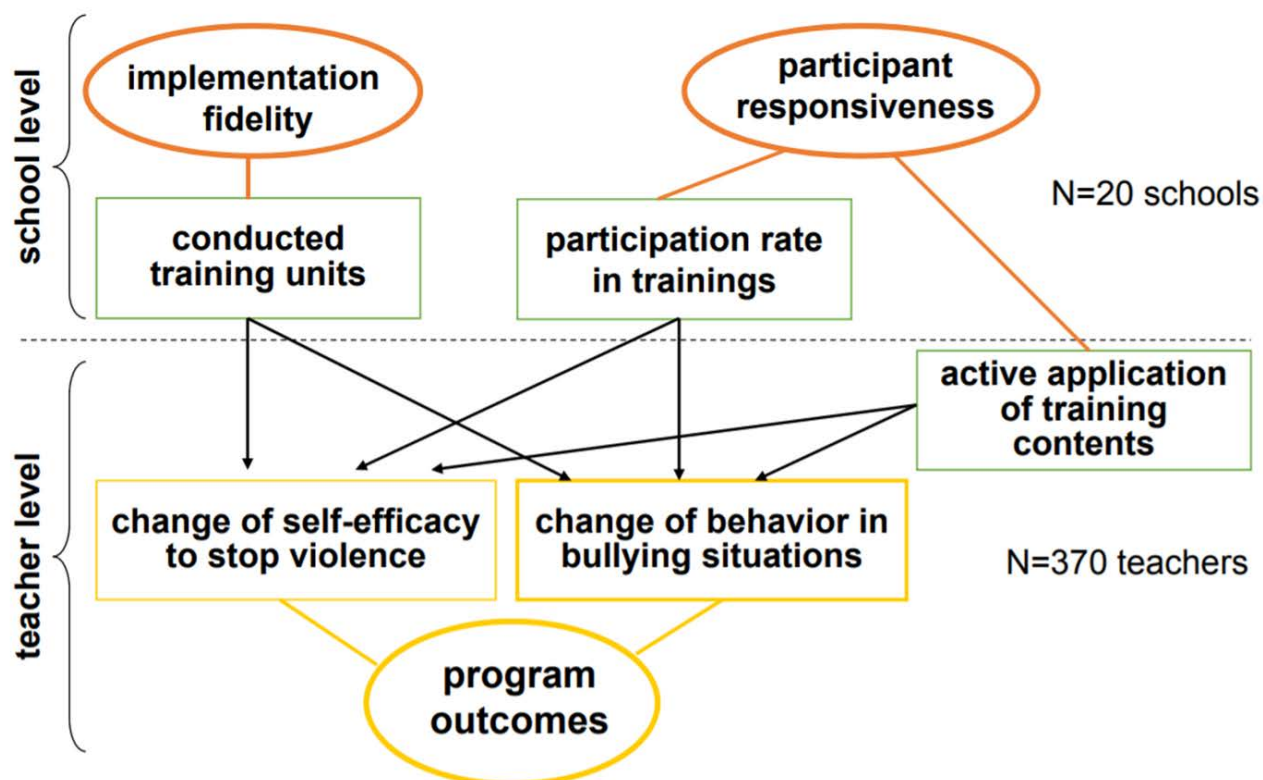
Ravnanje v situacijah, ko se pojavi nasilje

Dodatni projekt

- **Število udeležencev:**

V preizkusnem izvajanju v Avstriji sta bila naključno izbrana dva razreda ene izmed poklicnih šol na Dunaju v vlogi intervencijske skupine, druga dva razreda iste šole pa sta služila kot kontrolna skupina. Skupaj je sodelovalo **112 učencev, starih od 15 do 21 let.**

V okviru drugega preizkusnega izvajanja je bilo naključno izbranih 13 šol (intervencijska skupina) ter še 13 šol (kontrolna skupina). **Sodelovalo je 2042 učencev s povprečno starostjo 11,7 let.** Rezultati so pokazali opazen učinek intervencij na samooceno spletnega nasilništva in spletne viktimizacije.

Na sliki:

ABOVE:

Nivo šole: **kontinuirana izvedba** – izvedene učne ure usposabljanja

odzivnost udeležencev – stopnja vključenosti v usposabljanja

(N = 20 šol)

BELOW:

Nivo učitelja: aktivna uporaba vsebin usposabljanja

spremenjeno dojemanje samoučinkovitosti za zmanjšanje nasilja

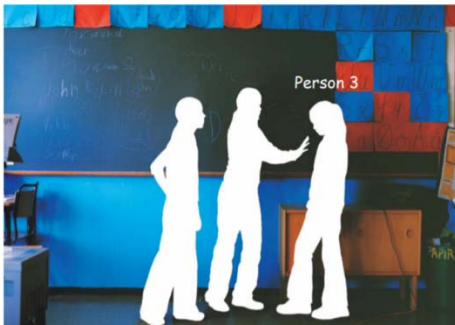
spremenjeno vedenje v situacijah, kjer se pojavi nasilje

rezultati programa

(N = 370 učiteljev)

Primer: Kaj se dogaja na sliki? / Ugani, kaj govorijo učenci. / Ugani, kako se počuti oseba št.3.

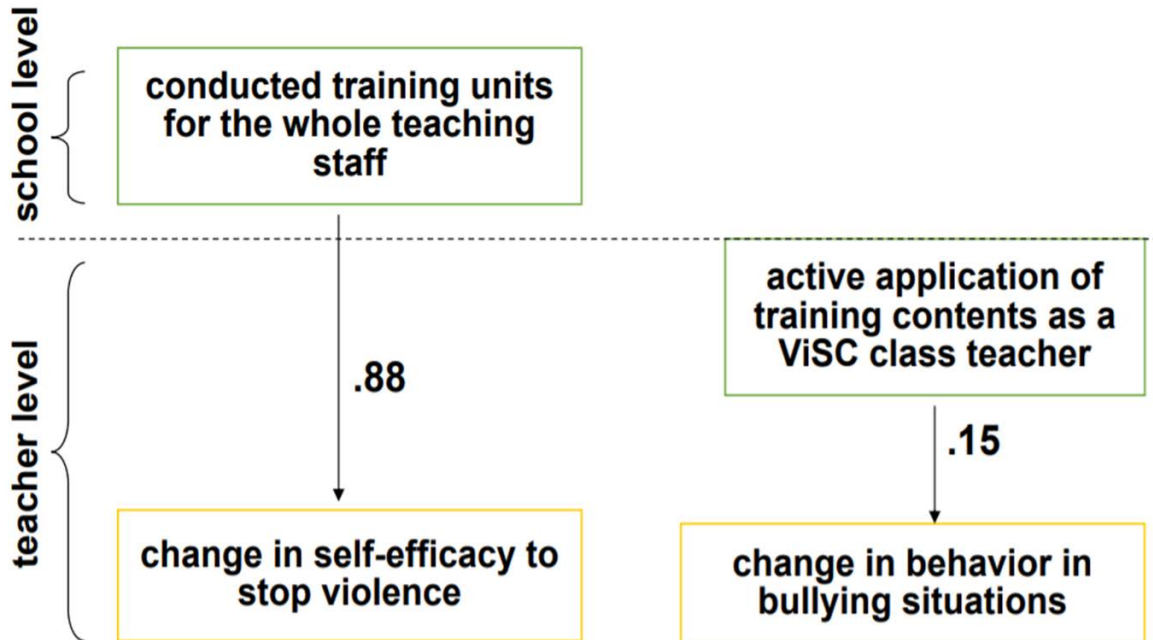
- What happens here?
- Guess what the students are saying?
- Guess how person 3 is feeling?

Delovni list

- **Učinek prakse:**

V prvem preizkusnem izvajanju so bile pomembne razlike zaznane le kratkoročno (po preizkusu). Pokazal se je pozitiven trend nasilja, ki se je pred in po testu zgolj približal statistični pomembnosti.

V drugem preizkusnem izvajanju se je pokazal opazen učinek intervencij na samooceno spletnega nasilništva in spletne viktimizacije. V intervencijski skupini sta se oba zmanjšala; v kontrolni skupini se je spletno nasilništvo povečalo, medtem ko je stopnja spletne viktimizacije ostala nespremenjena.

Na sliki:

ABOVE:

Nivo šole: usposabljanje za celoten učiteljski kader

BELOW:

Nivo učitelja: aktivna uporaba vsebin usposabljanja kot ViSC učitelj

spremenjeno dožemanje samoučinkovitosti za zmanjšanje nasilja

spremenjeno vedenje v situacijah, kjer se pojavi nasilje

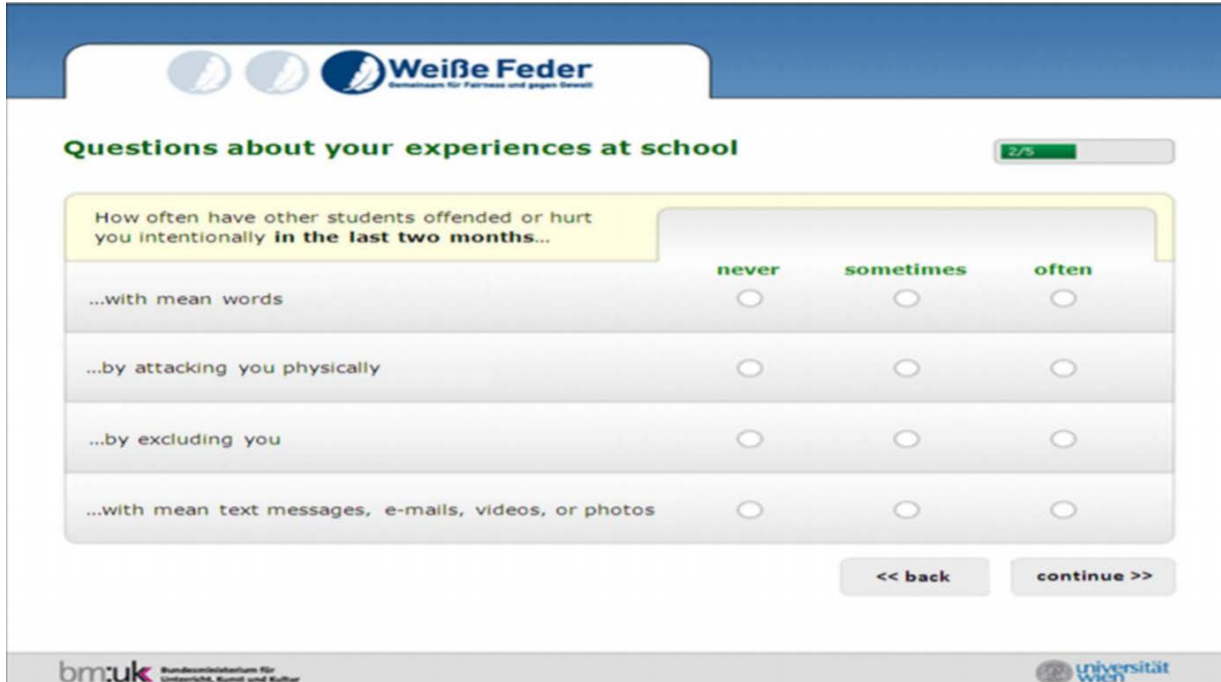
- **Povezava do spletne strani:** <https://wisk.psychologie.univie.ac.at/home/> (informacije v nemškem jeziku)

2.3.3 NAJBOLJŠA PRAKSA 3: »AVEO – SPLETNO ORODJE ZA EVALVACIJO NASILJA V AVSTRIJSKIH ŠOLAH«

- **Država, kjer se praksa/študija izvaja:** *Avstrija*
- **Jezik:** *nemški*
- **Vrsta prakse:** AVEO (spletno orodje za evalvacijo nasilja v avstrijskih šolah) je spletno orodje za samoevalvacijo in zbiranje podatkov o pojavnosti nasilja v posameznih šolskih razredih (AVEO-S), z neposrednimi povratnimi informacijami za učitelje in ravnatelje ter samorazmislekom za učitelje (AVEO-T).
Šole ankete izvajajo ter jih ocenjujejo samostojno. Ponovna raziskava bi pokazala spremembe v pojavnosti nasilništva. S pomočjo orodja AVEO lahko šola ustrezno oceni pojavnost nasilništva v posameznem šolskem razredu in po potrebi sprejme protiukrepe.
- **Naziv izvajalca / pobudnika prakse:** Orodje AVEO so razvili na Univerzi na Dunaju, v sodelovanju z Zveznim ministrstvom za izobraževanje, znanost in raziskovanje.
- **Ciljne skupine:** vse šole (učitelji in učenci) v Avstriji.
- **Opis prakse:**

AVEO-S je spletno orodje za samoevalvacijo za učence, ki:

- zbira podatke o stopnji razširjenosti nasilja med učenci s pomočjo spletnega vprašalnika (na ravni razreda in/ali na ravni šole);
- ponuja vpogled v oblike nasilja ter dejavnike, ki vplivajo na nasilje in nasilništvo;
- omogoča vpogled v združene rezultate vprašalnikov za učitelje in ravnatelje;
- primerjalno obravnava rezultate med posameznimi razredi v določenem časovnem obdobju.

Weiße Feder
Bewusstsein für Fairness und guten Sport

Questions about your experiences at school

2/5

How often have other students offended or hurt you intentionally **in the last two months...**

	never	sometimes	often
...with mean words	☐	☒	☐
...by attacking you physically	☐	☐	☐
...by excluding you	☐	☐	☐
...with mean text messages, e-mails, videos, or photos	☐	☐	☐

<< back   continue >>

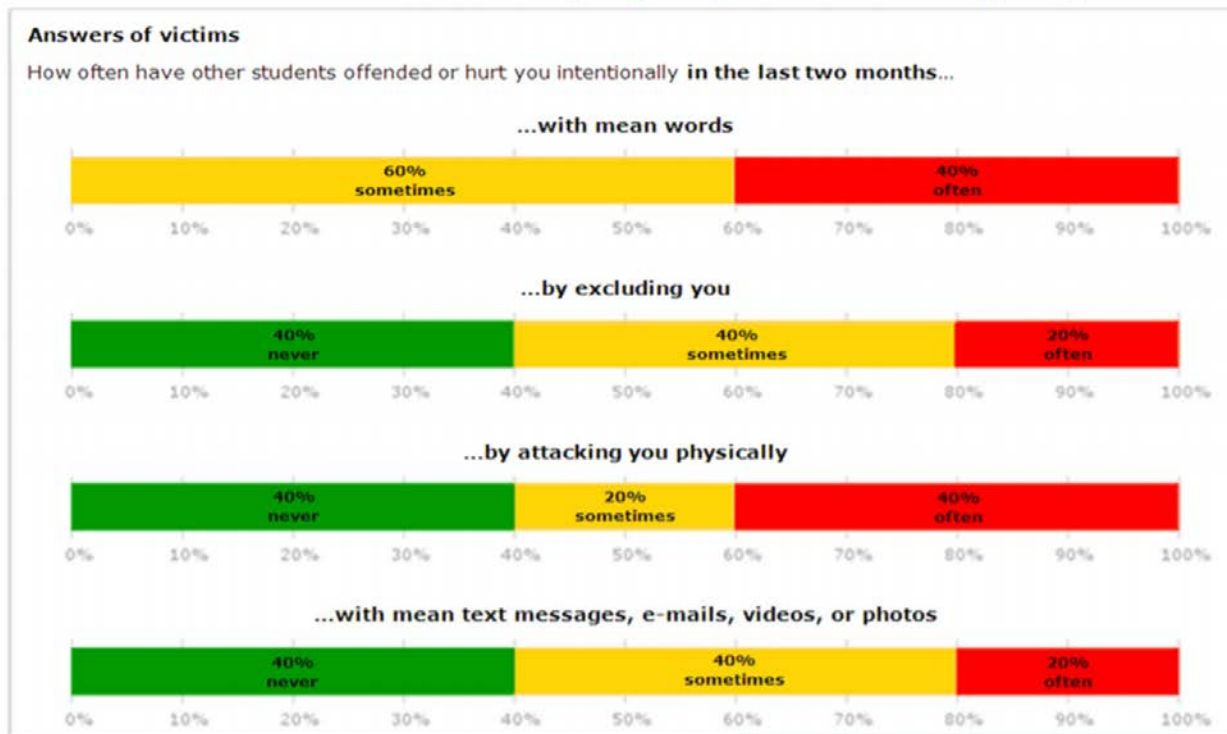
bm:uk Bundesministerium für
Unterricht, Kunst und Kultur   universität
wien

Vprašalnik za študente/učence

AVEO-T: je spletno orodje za samoevalvacijo za učitelje, ki:

- ocenjuje stopnjo razširjenosti nasilja med učenci;
- identificira situacije, v katerih se pojavlja nasilje in vedenje, ki spremlja takšne situacije;
- omogoča samoučinkovitost pri preprečevanju nasilja;
- omogoča presojo šolskega vzdušja in konsenza med učitelji na področju preprečevanja nasilja.

Prevalence of violence and bullying in your student group

Povratne informacije rezultatov (učitelji)

- **Učinek prakse:**

Na podlagi povratnih informacij o pogostosti različnih vrst nasilja lahko učitelji ugotovijo, ali je v njihovih razredih prisotno nasilništvo. Označevanje nasilnih dejanj kot dejanj nasilništva temelji na predpostavki, da enega ali več učencev redno nadlegujejo drugi učenci v daljšem časovnem obdobju. Dejanja nasilništva je zaradi neravnovesja moči med storilci in žrtvami pogosto težko prepoznati na zunaj. Če se v anketiranih razredih učenci pogosto pojavljajo kot žrtve ali storilci nasilja, je to prikazano v povratnih informacijah orodja AVEO za učitelje in ravnatelje. V tem primeru bi morali učitelji sprejeti ukrepe proti nasilju v svojih razredih.

Takoj po opravljeni anketi se izdela strnjeno poročilo na podlagi odgovorov vseh učencev iz razreda; učitelji lahko dostopajo do rezultatov prek spleta. Ko se opravi naslednja anketa, lahko učitelji rezultate primerjajo s prejšnjimi in na ta način dobijo povratne informacije o spremembah v pojavnosti nasilništva. Ravnatelji imajo dostop do rezultatov vseh anket, opravljenih na njihovi šoli.

- **Povezava do spletne strani:** <https://aveo.schulpsychologie.at/>

2.4 Najboljše prakse – Slovenija

2.4.1 NAJBOLJŠA PRAKSA 1: »ŠOLSKA MEDIACIJA V SLOVENIJI«

- **Država, kjer se praksa/študija izvaja:** *Slovenija*
- **Jezik:** *slovenski/angleški*
- **Vrsta prakse:** Usposabljanje in svetovanje za preprečevanje in boj proti nasilništvu in spletnemu ustrahovanju v slovenskih šolah
- **Naziv izvajalca / pobudnika:** Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, MEDIOS - Združenje mediacijskih organizacij Slovenije, vse slovenske šole
- **Opis prakse:** šolsko mediacijo izvajajo za to usposobljeni strokovnjaki na šolah. Šolska mediacija se uporablja za obravnavo vprašanj iz samega vrha trikotnika konflikt-razrešitev, nanaša pa se na konflikte med učenci, konflikte med učenci in učitelji ter konflikte med učitelji in starši.

USPOSABLJANJE: ŠOLSKI MEDIATOR

Program je bil zasnovan skladno s standardi za izvajanje tečajev usposabljanja za mediatorje (MEDIOS).

Edini pogoj je uspešno zaključeno osnovno 100-urno usposabljanje za mediatorje.

Možnosti: po dogovoru z zainteresiranimi se lahko najprej izvede osnovno 100-urno usposabljanje za mediatorje, ki mu sledi nadaljevalni 50-urni tečaj, ali pa se obe usposabljanji združita v 150-urni tečaj za mediatorje. Ugodnosti: brezplačna predavanja za zaposlene v izobraževalni ustanovi (šoli) ter za starše učencev/šolencev. Za storitve ponujajo tudi prilagojene cene programov.

PROGRAM

- obseg 50 ur, v obliki 7 popoldanskih srečanj 1 krat tedensko
- število udeležencev v skupini: 8 - 10
- pogoj za vključitev: uspešno zaključeno osnovno 100-urno usposabljanje za mediatorje

KAJ PRAVIJO UDELEŽENCI – ŠOLSKI MEDIATORJI?

»Taka usposabljanja bi morala biti del učnega načrta izobraževanja pedagoških delavcev že na fakulteti in tudi drugih, ki imajo opravka z ljudmi. Tako usposabljanje ti da veliko za profesionalni razvoj in osebno rast.«

»Današnji šolski sistem pretresajo šoki, saj je bilo v preteklosti storjenih veliko strokovnih napak predvsem na področju vzgoje otrok. Delo učitelje je dandanes stresno in zelo tvegano, saj ga za najmanjši prekršek lahko pokličejo na zagovor. Medtem, ko je na področju dolžnosti otrok in prevzemanja odgovornosti ter spoštovanja sočloveka veliko zamujenega. Menim, da je mediacija VELIKA PRILOŽNOST, da se stvari na vzgojnem področju zopet postavijo na mesto, kamor spadajo.«

»Zelo aktualno, saj je šolski sistem preveč naravnani k reševanju problemov s kaz. ukrepi, premalo pa prisluhne težavam otrok. Tako pa je lahko že v naprej načrtovano, da se lahko ob konfliktu pogovoriš in iščeš rešitev s pomočjo šolskega ali vrstniškega mediatorja.

Zdaj je pravi čas: pripravljajo se vzgojni načrti, veliko se sliši o nasilju, šole se borijo za večje število učencev... Prisotni na usposabljanju smo pokazali, da nas zadeva zelo zanima, da nam to predstavlja nov izziv, pripravljani smo na tem področju delati, sodelovati...«

2.4.2 NAJBOLJŠA PRAKSA 2: »VRSTNIŠKA MEDIACIJA V SLOVENIJI«

- **Država, kjer se praksa/študija izvaja:** *Slovenija*
- **Jezik:** *slovenski/angleški*
- **Vrsta prakse:** Usposabljanje in smernice za preprečevanje in boj proti spletnemu in fizičnemu nasilništvu v slovenskih šolah.
- **Naziv izvajalca / pobudnika:** Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, vse slovenske šole)
- **Opis prakse:** gre za proces, v katerem sta **udeležena vsaj dva učenca ali dijaka**, med katerima je prišlo do **nesoglasja, konflikta ali spora**. **Obe strani morata biti pripravljene nastalo situacijo razrešiti** na miren, strpen in produktiven način. Pri tem jima **pomaga tretji, nevtralni vrstnik**, ki z različnimi znanji, veščinami in tehnikami **učencema v konfliktu pomaga pri razlagi različnih pogledov, izražanju želja in potreb z namenom poiskati najboljšo med možnimi rešitvami**.

USPOSABLJANJE: VRSTNIŠKI MEDIATOR

Seminar VRSTNIŠKA MEDIACIJA

Seminar je namenjen učencem osnovnih šol od 6.-8. razreda.

Vrstniška mediacija je metoda reševanja konfliktov in nesoglasij na miren način.

Šole jo vključujejo v svoj program zaradi zmanjševanja medvrstniškega nasilja in urjenja pomembnih socialnih veščin.

Vrstniški mediatorji pomagajo svojim vrstnikom pri reševanju konfliktov na miren, strpen in produktiven način.

Cilji usposabljanja:

- Usposobiti učence za neformalno reševanje sporov.
- Naučiti udeležence razumevanja, obvladovanja ter mirnega in konstruktivnega reševanja konkretnih situacij.

- Usposobiti udeležence za samostojno vodenje mediacijskega procesa pri reševanju konfliktov med vrstniki
- .Spodbujati medsebojno sodelovanje in pomoč
- Krepitev samoodgovornosti, dostojanstva, samospoštovanja in vzpostavljanje medsebojnega zaupanja.
- Učence naučiti učinkovito obvladati stres, kar jim omogoča, da v različnih preizkušnjah v življenju zaupajo vase in se sprejemajo.

K prijavi so vabljeni šole in učenci, ki bi želeli postati vrstniški mediatorji.

Seminar obsega 10 srečanj enkrat tedensko, po 4 šolske ure.

KAJ PRAVIJO UDELEŽENCI – VRSTNIŠKI MEDIATORJI?

Dijaki, ki so postali vrstniški mediatorji, vidijo namen in prednosti mediacije takole:

»S pridobljenim znanjem bi rad pomagal ljudem v sporu...«

»Doživela sem že, da nisem znala posredovati v sporu na pravi način. Pridobljena znanja bom lahko uporabila v življenju...«

»Moti me, ko se ljudje okoli mene prepirajo...«

»Rada se pogovarjam z ljudmi, jih poslušam...«

»Velikokrat sem tudi sam vpleten v spor in razmišljam o pravilni rešitvi. Rad bi se naučil gledati na spor z različnih strani...«

»Ni prijetno, če si z nekom v sporu...«

»Vsak spor se da razrešiti, za to pa je potreben temeljit pogovor...«

2.4.3 NAJBOLJŠA PRAKSA 3: »POVEZOVANJE RAZLIČNIH INSTITUCIJ – SREČANJE Z REALNIM DRUGIM«

- **Država, kjer se praksa/študija izvaja:** *Slovenija*
- **Jezik:** *angleški*
- **Vrsta prakse:** Usposabljanje in smernice za preprečevanje in boj proti spletnemu in fizičnemu nasilništvu v slovenskih šolah.
- **Naziv izvajalca / pobudnika:** Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, CPI – Center RS za poklicno izobraževanje, Zavod za usposabljanje Janeza Levca in Društvo za kulturo inkluzije

Vzgojitelji in učitelji so bili v projekt vključeni prostovoljno. Udeleženci so se preko delavnic seznanjali s pomembnimi teoretičnimi izhodišči. Izhodiščne teoretske ideje, ki smo jih izpostavili so bile: odnosno razumevanje sebstva, pomen inkluzivnega (heterogenega) vzgojnega okolja kot najprimernejšega za razvoj identitete, prosocialnosti in moralnosti, induktivni vzgojni pristop, modificiran model izkustvenega učenja, umetnost kot priložnost postaviti se v "kot da svet". V praksi smo iskali primere, se soočali z njihovimi pogledi na drugačnost, vrednotami, stereotipi ...

Temo smo vsebinsko povezali z idejo mednarodnega festivala Igraj se z mano, ki poteka na Prešernovem trgu v Ljubljani in ga organizirata Zavod za usposabljanje Janeza Levca in Društvo za kulturo inkluzije. Osnovna ideja festivala je spodbuda socialne integracije oz. inkluzije med otroci, mladostniki in odraslimi s posebnimi potrebami ter večinsko populacijo vseh generacij.

Osnovno vodilo teme, ki smo jo izvajali v vseh treh institucijah je bilo, da je igra prvi medij izstopa otroka iz egocentričnosti in srečanje z realnim drugim in eden redkih medijev ustvarjalnega učenja iskanja novih rešitev kot načina prilagajanja okolju.

Igra s konkretno drugo osebo, ki uveljavlja realne želje in pričakovanja, nas poziva k pozitivnemu sprejetju in se kaže kot pomemben medij za grajenje lastne identitete in predstave o drugem kot drugačnem. V smislu odnosnosti je pomembna prav v tem času, ko otroci in mladostniki neposredne odnose nadomeščajo z novimi mediji, kot je komunikacija preko mobilnikov in internetnih povezav,

predstave o sebi in drugih pa so plod skonstruiranih virtualnih podob in v družbi uveljavljenih predsodkov.

V povezavi s tem smo si oblikovali naslednje cilje:

- Razvijanje identitete v odnosu do drugega.
- Srečanje z realnim drugim.
- Srečanje z drugačnostjo, ki jo prenesemo na sodelovanje otrok in mladostnikov glede na različno starost in različne kognitivne zmožnosti (vrtec, osnovna sola s posebnimi potrebami, srednja sola).

Udeleženci so izdelali modne dodatke oz. znake, simbole, s katerimi bi predstavili sebe in prijatelje iz sodelujočih institucij. Otroci in mladostniki so tako preko simbolov, ki so jih izdelali v obliki modnega dodatka ali znaka razmišljali o svoji identiteti in identiteti drugega. Na drugem skupnem srečanju so si udeleženci izmenjali modne dodatke, oz. simbole, znake, ki jih predstavljajo in z njimi okrasili svoje klobuke. Bistveno je bilo, da se je med udeleženci spodbudila komunikacija o tem, zakaj ima kdo kak modni dodatek, kako ga predstavlja. V nadaljevanju pa so drug drugemu pomagali dodatke prišiti na klobuk.

Zaključno srečanje se je zgodilo na Prešernovem trgu v Ljubljani in v okviru Festivala Igraj se z mano, kjer so si udeleženci klobuke zamenjali preko plesa s klobučki. Iz skulptur teles, ki so jih prej ustvarili so izdelali ogromno inštalacijo, ki naj bi predstavljala skupnost vseh sodelujočih v projektu. Pri izvedbi obeh dejavnosti sta sodelovala umetnika, kipar in specialistka za kreativni gib. Izdelki in celoten proces njihovega nastajanja v obliki multimedijske predstavitve so bili razstavljeni v Galeriji Alkatraz.

Reference:

Petra Štirn Janota in Darja Štirn Koren (2012) LAHKO V ŠOLI TUDI DRUGAČE? Reševanje konfliktov in oblikovanje vzgojnih projektov.

3 Zaključek

Številne znanstvene študije kažejo, da je nasilno vedenje resna težava v šolah po vsem svetu, zato ni presenetljivo, da so partnerji projekta *Mediatorji in mirovniki proti vrstniški viktimizaciji* pri analiziranju stanja v svojih državah prišli do podobnih ugotovitev. Ker sta vrstniška viktimizacija in nasilništvo resna problema, ki se pojavljata na različnih ravneh šolskega sistema, so države partnerke v projektu (Turčija, Italija, Avstrija in Slovenija) razvile strategije za boj proti tovrstnim težavam.

Neobravnavano nasilno vedenje v šolah ima daljnosežne negativne posledice na socialno vedenje učencev, lahko pa vpliva tudi na njihovo učenje. Učenci, ki odraščajo v okoljih, kjer se ne ukrepa proti nasilnemu vedenju, se bodo verjetno poskušali izogniti pouku ali pa bodo manj motivirani in bodo imeli nižje ocene. Zato je pomembno, da pravočasno preprečimo nasilje in zagotovimo prijetno okolje za vse učence. Pozitivno okolje, ki preprečuje nasilno vedenje, lahko hkrati spodbuja motivacijo in doseganje boljših rezultatov. Preprečevanje nasilja in nasilništva v šolah torej predstavlja tudi enega od načinov za spodbujanje motivacije in uspešnosti.

Kot del projekta so imeli partnerji nalogo ustvariti zbirko najboljših praks proti nasilništvu in vrstniški viktimizaciji, ki se izvajajo v njihovi državi. Te prakse so predstavljene v priročniku, ki ga berete. Čeprav vse prakse obravnavajo isto težavo, se strategije za boj proti nasilništvu nekoliko razlikujejo od države do države. V nekaterih državah že obstaja celovita nacionalna strategija za preprečevanje nasilja, ki se izvaja v vseh šolah, v nekaterih primerih (zlasti v Turčiji) pa še vedno prevladujejo (zgolj) regionalne pobude.

Najboljše prakse v vseh državah vključujejo neke vrste usposabljanje za pridobitev veččin pogajanja in reševanja konfliktov, s pomočjo katerih lahko usposobljeni učitelji učencem pomagajo pri doseganju višje stopnje samonadzora in boljših rešitev, ki koristijo vsem vpletenim. V nekaterih partnerskih državah obstajajo tudi spletni sistemi za spremljanje nasilništva v šolah: prek platforme lahko tako učenci kot učitelji izpolnijo vprašalnik o lastnih izkušnjah in si nato ogledajo rezultate. Uporaba takšne prakse je obrodila pozitivne rezultate v Italiji in Avstriji.

Nekaterim državam je uspelo razviti tudi inovativne prakse, ki so specifične v njihovem okolju. Na primer, v Italiji obstaja možnost certificiranja protinasilniških praks s strani nacionalne akreditacijske agencije, ki jo je uradno potrdila italijanska vlada. Takšen certifikat lahko prejmejo samo šole, ki izpolnjujejo posebne pogoje certifikacijskega organa, torej tiste, ki izvajajo določene ukrepe. V Sloveniji so temo nasilništva in

spletnega nasilja povezali z lokalnim festivalom v Ljubljani in učencem dali priložnost, da se spoznajo z resničnim drugim in razvijejo svojo identiteto v odnosu do drugih.

Nekatere tukaj omenjene prakse so že bile v celoti izvedene in so prinesle določene pozitivne rezultate. Druge so se začele realizirati šele pred kratkim, zato njihov dejanski učinek še ni viden. Če bodo obrodile dobre rezultate, jih bo mogoče zlahka prilagoditi tudi za izvedbo v drugih državah.